

Brüssel, 6. detsember 2024
(OR. en)

16644/24

TELECOM 375
CYBER 368
COMPET 1198
MI 1015

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	15861/24
Teema:	Järeldused valge raamatu „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?“ kohta – Nõukogu järeldused (6. detsember 2024)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused valge raamatu „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?“ kohta, mille nõukogu (transport, telekommunikatsioon ja energeetika) kiitis heaks oma 6. detsembri 2024. aasta istungil.

NÕUKOGU JÄRELDUSED

valge raamatu „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?“ kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

TULETADES MEELDE

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi (EÜ) 2002/58, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv),
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta määrust (EL) 2015/2120, millega nähakse ette avatud internetiühendust käsitlevad meetmed ning millega muudetakse direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul ning määrust (EL) nr 612/2022, mis käsitleb rändlust üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes liidu piires,
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus),
- komisjoni 19. juuli 2016. aasta teatist riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses,
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik,
- 16. detsembri 2020. aasta ühisteatist: „Euroopa Liidu küberturvalisuse strateegia digikümnendi jaoks“,
- komisjoni 18. detsembri 2020. aasta soovitus, elektroonilise side sektori asjaomaste toote- ja teenuseturgude kohta, mis vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivile (EL) 2018/1972 (millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik) vajavad eelnevat reguleerimist,

- 19. märtsi 2021. aasta deklaratsiooni „Euroopa andmevõrk kui ELi digikümneni põhielement“,
- 1. detsembri 2021. aasta ühisteatist Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning Euroopa Investeerimispannale „Global Gateway“,
- komisjoni 30. detsembri 2021. aasta teatist „Kriteeriumid, mis võimaldavad analüüsida üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide elluviimise toetamiseks antava riigiabi kokkusobivust siseturuga“,
- 26. jaanuari 2022. aasta Euroopa deklaratsiooni digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümneniks,
- Nevers’is 9. märtsil 2022 esitatud üleskutset tugevdada ELi küberturvalisuse alast suutlikkust,
- 2022. aasta juuni deklaratsiooni „Toulouse Call for a Green and Digital Transition in the EU“ („Toulouse’i üleskutse rohe- ja digipöördeks ELis“),
- nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb kogu liitu hõlmavat koordineeritud lähenemisviisi elutähtsa taristu toimepidevuse tugevdamise suhtes,
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiivi (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv),
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiivi (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ,
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsust, millega luuakse digikümneni poliitikaprogramm,
- komisjoni 31. jaanuari 2023. aasta teatist „Suunised lairibavõrkude jaoks antava riigiabi kohta“,
- 20. juuni 2023. aasta ühisteatist Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule „Euroopa majandusjulgeoleku strateegia“,
- komisjoni 29. septembri 2023. aasta teatist, millega määratakse kindlaks liidu tasandil kavandatud digieesmärkide trajektoolid,

- komisjoni 3. oktoobri 2023. aasta soovitus, mis käsitleb ELi majandusjulgeoleku seisukohast elutähtsate tehnoloogiavaldkondade täiendavat riskihindamist koos liikmesriikidega,
- nõukogu 24. oktoobri 2023. aasta järeldusi, milles käsitletakse ELi merendusjulgeoleku muudetud strateegiat ja selle tegevuskava,
- komisjoni 21. veebruari 2024. aasta valget raamatut „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?“,
- komisjoni 26. veebruari 2024. aasta soovitus, mis käsitleb kaitstud ja vastupidavat merekaablitaristut,
- komisjoni 11. aprilli 2024. aasta soovitus postkvantkrüptograafiale ülemineku koordineeritud rakendamise tegevuskava kohta,
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1309, mis käsitleb meetmeid, millega vähendada elektroonilise side gigabitivõrkude kasutuselevõtu kulusid, ning millega muudetakse määrust (EL) 2015/2120 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/61/EL (gigabititaristu määrus),
- nõukogu 21. mai 2024. aasta järeldusi ELi digipoliitika tuleviku kohta,
- nõukogu 24. mai 2024. aasta järeldusi „Konkurentsivõimeline Euroopa tööstus, mis edendab meie rohelist, digitaalset ja vastupidavat tulevikku“;

1. TUNNISTAB positiivset mõju, mida avaldab digitaalne lähenemine, millega pakutakse hulgaliselt uusi teenuseid nii lõppkasutajatele, ettevõtjatele kui avaliku sektori asutustele, ning MÄRGIB, et digitaristuid mõjutavad olulised uued suundumused;
2. NENDIB, et elektroonilise side sektorit on kujundanud ulatuslikud muutused, millel on otsustav tähtsus liidu majandusjulgeoleku, ülemaailmse konkurentsivõime ja riikliku julgeoleku jaoks. Need muutused on tingitud märkimisväärsest tehnoloogilisest arengust, mis on seotud näiteks pilv- ja servandmetöötlusega ning võrgufunktsioonide virtualiseerimisega ja nõudlusega andmetöötlusteenuste järele; TUNNISTAB, et sellisteks muutusteks on vaja märkimisväärseid investeeringuid, eelkõige erasektori investeeringuid, et saavutada liikmesriikidevahelisi erinevusi arvesse võttes digitaristu valdkonna digikümneni eesmärgid;
3. TERVITAB komisjoni eesmärged edendada digitaristute innovatsiooni, turvalisust ja vastupidavust, et kasutada täiendavaid eeliseid, mida pakub ühtse turu potentsiaal digisektoris; VÄLJENDAB HEAMEELT komisjoni jõupingutuste üle aidata kaasa sellise digiökosüsteemi arendamisele, mis pakuks ettevõtjatele rohkem võimalusi digitaristute, sealhulgas servitöötluse väljatöötamiseks ja kasutuselevõtuks ning nendega seotud teenuste osutamiseks;
4. RÕHUTAB, et kvaliteetsed, tippasemel, turvalised, vastupidavad ja kestlikud digitaristud on ELi majanduse konkurentsivõime jaoks üliolulised ning tulevikku suunatud poliitiline lähenemisviis, mis hõlbustab selliste taristute, sealhulgas järgmise põlvkonna mobiilsidetehnoloogiate kavandamist ja kasutuselevõttu, on vajalik selleks, et suurendada liidu suutlikkust lahendada ülemaailmsest konkurentsist tulenevaid probleeme;
5. TUNNISTAB, et digiüleminek on valdkonnaülene ja avaldab mõju mitte ainult elektroonilise side sektorile, vaid ka muudele sektoritele, nagu transport, energeetika, põllumajandus ja tervishoid, ning on kogu ühiskonna jaoks ülioluline;

6. RÕHUTAB, et kõigi lõppkasutajate õigusi, kohustusi ja kasu mõjutavate ettepanekute ja algatuste alus peaks olema tarbijate ja äriklientide huvide kaitsmine kogu ELis ning ELi ettevõtete digiüleminekuga seotud eesmärkide saavutamise;
7. TERVITAB valges raamatus esitatud komisjoni kavatsust vaadata läbi asjakohased rahastamisvahendid, et luua digitaristud, mis vastaksid kõikides erinevates geograafilistes piirkondades tarbijate nõudmistele ja võimaldaksid parandada erinevate rahastamisprogrammide vahelist koordineerimist, ning kavatsust ühendada asjakohasel juhul ja kooskõlas riigiabi eeskirjadega investeerimisvajaduste katmiseks vajalikud rahalised vahendid;
8. RÕHUTAB vajadust täiendavalt analüüsida kujunemisjärgus tehnoloogilistest muutustest tulenevaid probleeme, millest mõned on esitatud ka valges raamatus; KUTSUB seetõttu komisjoni ÜLES jätkama viimaste suundumuste uurimist, kaaluma tulevikukindlaid lahendusi ja kasutama võimalike algatuste puhul tõenduspõhist lähenemisviisi, arvestades samal ajal vajadust vähendada ettevõtjate, eelkõige VKEde halduskoormust ja säilitada tõhus konkurents, et edendada tarbijate heaolu ja investeringuid. Selleks tuleb luua innovatsiooni soodustav poliitiline keskkond, piiramata teatavaid turuarenguid;
9. RÕHUTAB vajadust tagada kooskõla kehtivate reguleerivate meetmete eesmärkidega ning regulatiivse prognoositavuse tähtsust, rakendades tõhusalt meetmeid, et veelgi suurendada ELi konkurentsivõimet ja saavutada digikümnenendi eesmärgid;

10. TOONITAB, et elektroonilise side sektori reguleerimisel tuleks muu hulgas konkurentsi kaudu proportsionaalselt käsitleda nii pakkumist kui nõudlust, sealhulgas tarbijatele ja ettevõtjatele pakutavate teenuste taskukohasust, nendega seotud valikuvabadust, teenuste turvalisust ja kvaliteeti; KUTSUB komisjoni ÜLES uurima piiriülese ühenduvuse parandamiseks täiendavaid võimalusi, et stimuleerida nõudlust tiptasemel digivõrkude ja -teenuste järele ning luua uuenduslikke ja kestlikke ärimudeleid, millest saaksid kasu nii ELi tarbijad kui ka ettevõtjad, sealhulgas mobiilsideoperaatorid;
11. RÕHUTAB, et subsidiaarsuse, proportsionaalsuse ja tehnoloogianeutraalsuse põhimõtteid tuleks järgida kõigis elektroonilise side valdkonna algatustes; TUNNISTAB vajadust selge ja struktureeritud juhtimismudeli järele, mis tugineks olemasolevatele juhtimisstruktuuridele, asjakohastele riiklikele kogemustele ja digiökosüsteemi dünaamilisele arengule;
12. NENDIB, et digikümneni poliitikaprogrammis 2030 seatud eesmärkide saavutamiseks tuleb teha märkimisväärseid investeeringuid; KUTSUB komisjoni ÜLES kaaluma ka muid taristu arengut pärssivaid kriitilisi takistusi, nagu halduskoormus, nõudluse ja piisava ehitusvõime puudumine või võrkude vähene kasutuselevõtmine, eriti maapiirkondades;
13. SOOVIB pilvestumise ja virtualiseerimise selgemat määratlemist ja nende mõistete järjepidevat kasutamist, toetades asjaomase taristu erinevate tasandite põhjalikku uurimist ja analüüsimist. Käesolevas üleskutses rõhutatakse nende põhimõistete määratlemise tähtsust, et parandada arusaamist kõnealuse taristu erinevatest tasanditest;

14. VÕTAB TEADMISEKS elektroonilise side turu praegust olukorda käsitleva hinnangu, mis on esitatud valges raamatus ning Enrico Letta ja Mario Draghi aruannetes; KUTSUB komisjoni ÜLES viima läbi kõiki elektroonilise side turgu käsitlevate ettepanekute üksikasjaliku analüüsi, võttes arvesse investeeringute edendamist ning ELi konkurentsivõimet, konkurentsi ja tarbijate heaolu käsitlevaid üldpõhimõtteid; TULETAB MEELDE, et kõikide tulevaste seadusandlike ettepanekute puhul tuleb teha põhjalik mõjuhindang;
15. VÕTAB TEADMISEKS valges raamatus esitatud kaalutlused võrdsete võimaluste edendamise kohta, kuid LEIAB, et tuleb teha täiendav analüüs, uurimaks kas ja millises ulatuses oleks võimalik ühtesulandunud ökosüsteemi osaliste suhtes kohaldada samu õigusnorme; RÕHUTAB võrgu neutraalsuse ja toimiva internetikeskkonna tähtsust ning märgib, et lepinguvabadus peaks olema jätkuvalt üks peamisi põhimõtteid, kuid samal ajal tuleb säilitada minimaalne regulatiivne sekkumine;
16. VÕTAB ARVESSE elektroonilise side süsteemide elutähtsate taristutega seotud riiklikke julgeolekuaspekte; MÄRGIB, et elektroonilise side privaatsusega seotud küsimusi tuleks uuesti analüüsida, et kajastada tehnoloogia arengut ja tõhusalt tagada elektroonilise side konfidentsiaalsus; LEIAB, et kooskõlastatud andmekaitseraamistiku rakendamine on õiglase, konkurentsivõimelise ja dünaamilise digiökosüsteemi tagamiseks ülimalt oluline;
17. RÕHUTAB, et praeguse Euroopa elektroonilise side maastiku on kujundanud ajaloolised ja geograafilised tegurid, mida tuleks konkurentsivõime tõhusaks suurendamiseks arvesse võtta;
18. TOONITAB vajadust täiendavalt digitaliseerida tööstust, et stimuleerida kõrgtehnoloogiate kasutuselevõttu; RÕHUTAB, et kvaliteetne, taskukohane, usaldusväärne, kestlik, juurdepääsetav, avatud ja turvaline ühenduvus on äärmiselt oluline kõigi ELi kodanike jaoks ning et ELi ettevõtjad ja kodanikud peaksid saama digiüleminekust võrdselt kasu;

19. TOONITAB, et universaalteenusena kvalifitseeruvad elektroonilise side teenused peaksid tagama kõigile ELi kodanikele juurdepääsu piisavale, kvaliteetsele, usaldusväärsele ja taskukohasele ühenduvusele, mis on vajalik nende sotsiaalseks ja majanduslikuks osalemiseks ühiskonnas,

Suutlikkuse suurendamine, innovatsioon ja tootmisvõimsus

20. TULETAB MEELDE, et Euroopa peab kasutama digitaalses väärtusahelas oma tugevat teadus- ja innovatsioonibaasi. Arvestades üha kriitilisema tähtsusega rakenduste kasutuselevõtmise suundumust, tuleks tagada taristu sisseprojekteeritud turve ja toimepidevus; RÕHUTAB, et teadmiste ülekandmist teadusuuringutest ja innovatsioonist tööstusrakendustesse tuleb tugevdada ja toetada;

21. JAGAB SEISUKOHTA, et ELi ühenduvustööstuse ümberkujundamine nõuab märkimisväärset investeerimissuutlikkust. Seetõttu ja ilma et see piiraks järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavaid läbirääkimisi, tuleks ELi rahastamisvahendites ja -programmides võtta arvesse tehnoloogia arengut ja tehisintellekti rakenduste laialdast kasutamist; TUNNISTAB, et programmidel „Euroopa horisont“, „InvestEU“ ning „Digitaalne Euroopa“, samuti Euroopa ühendamise rahastul ning Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte teadus- ja innovatsioonialasel tegevusel on kasvav tähtsus;

22. TULETAB MEELDE, et üleeuroopalist huvi pakkuvatel tähtsatel projektidel, eelkõige järgmise põlvkonna pilvandmetöötuse taristut ja teenuseid hõlmaval üleeuroopalist huvi pakkual tähtsal projektil ning teisel üleeuroopalist huvi pakkual tähtsal projektil mikroelektronika ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas, on potentsiaal kaasata täiendavaid erainvesteeringuid, ning TUNNISTAB, et üleeuroopalist huvi pakkuvad kaabelleviprojektid võivad avaldada sarnast mõju;

23. RÕHUTAB, et suuremahuliste pilootprojektide ettevalmistamisel tuleks stimuleerida väiksemate Euroopa osalejate osalemist konsortsiumides; TOONITAB vajadust sektoriüleste programmide järele, et edendada uute tehnoloogiate kasutuselevõttu, arvestades võimalusi, mida ühenduvustehnoloogiad pakuvad teistele sektoritele; TUNNISTAB VKEde tähtsust ELi ökosüsteemi arendamisel ning seda, kui oluline on luua keskkond, kus VKEd saaksid areneda ja kasvada; LEIAB, et uute tehnoloogiate kasutuselevõtu kiirendamine on oluline selleks, et saavutada 2030. aasta digikümnendi eesmärgid;

Digitaalse ühtse turu väljakujundamine

24. RÕHUTAB õiguskindluse ja vastuvõetud õigusaktide, sealhulgas Euroopa elektroonilise side seadustiku ja gigabitariistu määruse rakendamise tähtsust; RÕHUTAB, et kõigi tulevaste reguleerivate meetmete eesmärk peaks samuti olema toetada digitaalse ühtse turu arengut, edendada ühenduvust ja innovatsiooni, soodustada konkurentsi ning aidata kaasa tarbijate heaolule, tagades samal ajal küberkerksuse ja küberturvalisuse kõrge taseme;

25. TUNNISTAB, et ühenduvus ja andmetöötlus on ühte sulamas ning väärtusahela eri segmentidest pärit osalejate koostöö sujuks kõige paremini võrdsete tingimuste alusel. See ei tähenda siiski tingimata, et nende suhtes tuleks kohaldada samu eeskirju, kuna see sõltub osalejate tegevusest kogu väärtusahela ulatuses; KUTSUB komisjoni ÜLES hindama, kas tõhus konkurents on takistatud, ning pakkuma välja võimalikke lahendusi, kui see on vajalik ja asjakohane, sealhulgas vähendama halduskoormust;

26. MÄRGIB, et järk-järgult võiks rakendada vaskpaarvõrgu sulgemist, et toetada väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõttu ja digikümnendi eesmärkide saavutamist, kuid RÕHUTAB, et arvesse tuleks võtta liikmesriikide eripära, konkurentsi ja tarbijate heaolu. Eelkõige tuleks seoses vaskkaablilt valguskaablile üleminekuga kaitsta konkurentsi ja lõppkasutajate õigusi;
27. TUNNISTAB, et digitaalsektor tarbib praegu märkimisväärses koguses energiat ja toodab elektroonikaromusid; MÄRGIB, et kiudoptilised võrgud võivad aidata kaasa mõnede ELi keskkonnaalaste eesmärkide saavutamisele, tagades võrkude suurema energiatõhususe, ja aidata kaasa teiste sektorite keskkonnakestlikkusele; RÕHUTAB siiski, et kiudoptiliste võrkude kasutuselevõtt ei tohiks jääda ainsaks digisektori süsinikuheite vähendamise vahendiks, et viia see kooskõlla ELi kliimaeesmärkidega; KUTSUB sellega seoses ÜLES leidma kergesti rakendatavaid lahendusi, sealhulgas tõhusamaid tehnikaid digivõrkude kasutamisel; lisaks MÄRGIB, et elektroonilise side võrkudesse tehtavate keskkonnahoidlike investeeringute ELi taksonoomia kohaldamisala laiendamine võib luua stiimuleid, et meelitada ligi investeeringuid, mis on vajalikud keskkonnakestlikumate võrkude (nt kiudoptiliste võrkude, 5G ja tulevikus 6G) kasutuselevõtuks;
28. RÕHUTAB, et teatavatele turgudele juurdepääsu eelkontrolli võimalus tuleb säilitada. KUTSUB komisjoni ÜLES täiendavalt selgitama, millist mõju võib konkurentstile ja tarbijate heaolule teatavatel asjaoludel avaldada see, kui tuginetakse üksnes elektroonilise side järelkontrollile. Eelneval reguleerimisel põhinev sekkumine peaks jätkuvalt põhinema tõhusa konkurentsi puudumise tuvastamisel riikide reguleerivate asutuste poolt, ilma et see piiraks konkureerivate võrkude arvu asjaomasel turul; KUTSUB komisjoni ÜLES võtma arvesse liikmesriikide eripärasid;
29. VÕTAB TEADMISEKS internetiprotokollidel põhineva sidumise turu nõuetekohase toimimise ELis ning TUNNUSTAB riikide reguleerivate asutuste kogemusi vaidluste lahendamise küsimustes; RÕHUTAB, kui oluline on selle turu tulevaste puuduste korral terviklik ja põhjalik analüüs ja mõjuhinnang, mis võetakse aluseks mis tahes leevendavatele algatustele, sealhulgas vaidluste lahendamise mehhanismile. Kõik võimalikud meetmed peaksid olema kooskõlas avatud interneti põhimõtetega;

30. TOONITAB, et tõhus konkurents aitab juba iseenesest kaasa teenuse kvaliteedile, valikule, innovatsioonile ja tarbijate saadavale kasule. Elektroonilise side valdkonnas mõjutab turu struktuuri ja konkurentsidünaamikat spektri eraldamine. Samaaegsed valikumenetlused võivad teataval asjaoludel piirata konkurentsi ja olla kahjulikud väiksematele ettevõtjatele, kes konkureerivad riigi või piirkondlikel turgudel; TUNNISTAB, et teenuste puhul, mis võivad olla piiriülesed ja riikidevahelised, näiteks satelliitteenused, võiks uurida menetluste ja tingimuste tõhustatud koordineerimist, võttes arvesse kehtivaid õigusakte ja riiklikke olusid;
31. MÄRGIB, et spektri tõhusa haldamise raames peaks tegelema kasvava nõudluse ja probleemidega, mis tulenevad kaasaegse traadita võrgu arengust ning sotsiaalsetest ja majanduslikest küsimustest; MÄRGIB, et reguleerivates otsustes tuleb arvesse võtta ühiskondlikke vajadusi, tehnoloogia arengut, nõudlust ja keskkonnaaspekte; TUNNISTAB, et praegune vastastikuse hindamise mehhanism on osutunud väärtuslikuks ning et ettepanekud, mille eesmärk on parandada selle tõhusust ja järjepidevust, ei tohiks põhjustada viivitusi spektri eraldamisel ja 5G kasutuselevõtul, ega põhjendamatut halduskoormust;
32. MÄRGIB, et spektri tehnoloogianeutraalne ühtlustamine ELis hõlbustab arengut riikide ja liidu tasandil ning loob soodsaid investeerimistingimusi; TUNNISTAB, et praegune koostöö liikmesriikide ja komisjoni vahel ning Euroopa Postside- ja Telekommunikatsiooniaministratsioonide Konverentsi raames toimib hästi; TOETAB olemasoleva läbipaistva juhtimissüsteemi säilitamist ja edasiarendamist, et ühtlustada ELi poliitikat; RÕHUTAB, et raadiospektripoliitika raames tehtavad otsused, eelkõige seoses litsentsimislahendustega, peaksid põhinema selliste asjaomaste organite eksperditeadmistel nagu raadiospektripoliitika töörühm ja elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste amet;

33. TUNNISTAB, et spektri haldamine on liikmesriikide jaoks jätkuvalt peamine avaliku poliitika vahend, ning RÕHUTAB liikmesriikide vastava pädevuse püsivat tähtsust; VÕTAB TEADMISEKS kolmandate riikide piiriülese sekkumise juhtumite arvu, mis nõuab suuremat keskendumist ja jõulisemaid leevendusmeetmeid. Sellised meetmed peaksid taotluse korral hõlmama liikmesriikide toetamist alati, kui spektri koordineerimine kolmandate riikidega ei piirdu üksnes tehniliste küsimustega; lisaks TUNNISTAB ülemaailmsete satelliitnavigatsiooniteenuste häirete kasvavat arvu, mis muu hulgas võivad kaasa tuua märkimisväärseid riske, ning RÕHUTAB vajadust ühise tegevuse järele asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel;
34. TERVITAB üldist kohustust muuta digivõrgud keskkonnahoidlikumaks ning KUTSUB kõiki digitaalse ökosüsteemi osalejaid ÜLES püüdma minimeerida oma keskkonnajalajälge; TUNNISTAB rohe- ja digipöörde ühendamise tähtsust ning KUTSUB komisjoni ÜLES kaaluma digikümneni poliitikaprogrammi läbivaatamise kontekstis ettepaneku tegemist keskkonnahoidliku digiülemineku eesmärgi kohta, tuginedes kokkulepitud seiremetoodikale; RÕHUTAB vajadust luua ühised vahendid elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste keskkonnamõju mõõtmiseks, et arengut tõhusalt hinnata;
35. VÄLJENDAB HEAMEELT eesmärgi üle lihtsustada kogu liidus elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumise suhtes kohaldatavaid eeskirju, et hõlbustada piiriülest toimimist; MÄRGIB, et päritoluriigi põhimõtte lisamine põhivõrkudele ja põhivõrguteenuse osutajatele loa andmist käsitlevatele eeskirjadele vajab täiendavat üksikasjalikku analüüsi, sealhulgas asjakohaste määratluste kehtestamist ja turusuundumuste hindamist, ning see ei tohiks mõjutada liikmesriikide õiguskaitsealast pädevust ja suutlikkust ega nende ainuvastutust riikliku julgeoleku eest; TÕSTAB ESILE ohtu, et võidakse soodustada selliseid tavasid nagu meelepärase kohtualluvuse valimine, mis võib tekitada probleeme riiklikele reguleerivatele asutustele, põhjustada kohtualluvuskonflikte ja ohustada lõppkasutajate kaitset;

36. TOONITAB, et valges raamatus mainitakse üleeuroopaliste ettevõtjate esilekerkimist, võtmata arvesse selle mõju üksikute liikmesriikide turgude konkurentsivõimele ja ettevõtjatele, kes ei suuda üleeuroopalisel tasandil tegutseda; RÕHUTAB, et ühtsel turul peaks olema ärivõimalusi igas suuruses ettevõtjatel ning neil peaks olema võimalik saada kasu tõhusast konkurentsist ja sellele kaasa aidata; JULGUSTAB komisjoni täiendavalt uurima, mil määral saavad piiriülese tegevuse ja teenuste osutamise võimalused tõhusalt lahendada valges raamatus Euroopa tasandil kindlaks tehtud investeerimisprobleeme, ning ka seda, kuidas muud vahendid (nt järelkontrollid või tööstuspoliitika meetmed) võiksid stimuleerida investeringuid ELi digitaalse/elektronilise side sektorisse ja milline oleks mõju tarbijate heaolule;
37. TOONITAB, et konsolideerimist peaksid hindama asjaomased ametiasutused, võttes arvesse selle võimalikku mõju tõhusa konkurentsi säilitamisele ja arendamisele asjaomasel turul. Kui asjaomasel turul valitseb tõhus konkurents, võib lubatud turupõhine konsolideerumine luua ELi elektroonilise side võrkudes mastaabisäästu ja avada seega turuosalistele uusi võimalusi; ON SEISUKOHAL, et laiema ökosüsteemi kontekstis määravad optimaalse mastaabi küsimuse turujõud ja see allub kohaldatavatele turueeskirjadele;

Euroopa kaitstud ja vastupidavad digitaristud

38. TUNNISTAB, et arvestades digitehnoloogia kasvavat tähtsust, sisaldab praegune õigusraamistik olulisi küberturvalisuse elemente, nagu sisseprojekteeritud turve ja lõimitud vastupanuvõime, et tegeleda digitoodete, -teenuste ja -protsesside küberturvalisuse nõrkade kohtadega; NÕUSTUB, et kuna paljud küberturvalisusega seotud küsimused on piiriülesed, on ELi digivõrkude turvalisus ja vastupidavus Euroopa avatud viisil toimiva digitaalse suveräänsuse ning liikmesriikide riikliku julgeoleku olulised elemendid, ning RÕHUTAB, kui oluline on liikmesriikide tihe koostöö piiriülestes küberturvalisuse küsimustes;

39. TOONITAB, et postkvantkrüptograafia on väga oluline, et kaitsta meie digitaalset teavet kvantarvutitest lähtuva tulevase ohu eest; rõhku tuleks panna koordineeritud jõupingutustele Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil, kaasates valitsusasutused, standardiorganisatsioonid, tööstusharu sidusrühmad, teadlased ja küberturvalisuse spetsialistid, et töötada turvalisuse tagamiseks välja standardid ja neid kogu liidus järjepidevalt kasutada; TUNNISTAB võrgu- ja infoturbe koostöörühmas tehtud töö tähtsust postkvantkrüptograafia ülemineku koordineeritud rakendamise tegevuskava väljatöötamisel. Lisaks on vaja pikemaajalist strateegiat, et luua tulevane turvaline, vastupidav ja töökindel taristu, mis kvanttehnoloogiat võimendab;
40. TUNNISTAB merekaablitaristu turvalisuse ja vastupidavuse tagamise tähtsust. Tuletades meelde, et riiklik julgeolek kuulub liikmesriikide pädevusse, KUTSUB komisjoni ÜLES kaaluma täiendavaid meetmeid merekaablitaristu turvalisuse, vastupidavuse ja terviklikkuse edendamiseks, tuginedes elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse töörühma ning võrgu- ja infoturbe koostöörühma ning merekaablitaristu mitteametliku eksperdirühma tööle; RÕHUTAB vajadust strateegilise lähenemisviisi ja ELi vahendite tõhusa eraldamise järele ning KUTSUB liikmesriike ÜLES toetama kriitilise tähtsusega merekaablitaristu algatusi nende jõupingutustes rahaliste vahendite tagamiseks.